

Красимир Бачков

За една гайда

Локомотивът стоеше тук от много време. Отдавна беше загубил лъскавата си чернота и сега сивееше като огромна стара врана, отпуснала безпомощно криле върху глухата линия. Бръчки от червено-кафява ръжда браздяха мощното му тяло, издуваха боядисаните места в големи мехури подобни на язви, а изпод спиците на стоманените му колела се провираха всякакви бурени и треволяци. Точно под скарата отпред, се жълтееше радостно и предизвикателно цяла поляна от лайкучка, прободена на няколко места от алени макове. И най-малкият ветрец караше маковете да се накланят страхливо, уплашени сякаш от безжизнената, но всяваща респект грамада на локомотива.

Един ден точно по обяд, някакъв старец пресече линиите, изкачи бавно железопътния насип и се спря пред захвърлената машина.

– Гледай ти! – помисли старецът и поглади със суха длан мъртвото желязо – Колко много си приличаме с тебе! И ти – стар, и аз – стар, и ти – сам, и аз – сам, и тебе са те забравили всички, и мене също! Ама че работа!

После обиколи локомотива, огледа го отвсякъде, сякаш щеше да го купува и клекна пред дъхавата лайкучка. Приятното и тръпчиво ухание се смесваше с острата миризма на смола от нагретите траверси, будеше някакви заспали спомени или чувства у стареца, но годините му бяха вече толкова много, а сърцето толкова изтощено, че по-добре да не се сещаше за нищо. Беше му добре и така – в топлия летен ден срещна приятел, какъвто отдавна му липсваше. Старецът приседна на една страна и изгледа изпод вежди локомотива:

– Трябва да си бил голяма хала на младини, а?! – с открито възхищение гледаше високия корпус на парния котел и комина над него – Сигурно бая работа си свършил навремето, ама на сега...! – въздъхна тъжно и без да усети продължи мислите си на глас.

– И дядо ти Горан беше млад и силен някога а ето, че вече също като тебе за нищо не става! Отидоха си годинките приятелче, отидоха си!

Локомотивът, съгласен мълчеше и съжаляваше, че не може да разкаже на стареца за своя живот, пукаше загрят от топлината на слънцето и се молеше новия му приятел да не си тръгва скоро. Дядо Горан като че усети молбата му:

– Няма къде да ходя аз, сам човек съм! Имам само една гайда, но не мога да свиря на нея. Да ти кажа правичката, самотията е по-лоша и от смъртта! Вече толкова години я карам все сам, полза на никого не нося и се чудя защо дядо Господ още не ме прибира при себе си! Божа работа, можеш ли я разбра!

Малък зелен скакалец тупна върху избелялата рубашка на стареца, а оттам скочи на буфера на локомотива. Лека мараня трептеше над линиите, също като през онова далечно лято преди толкова години... Старецът преглътна сухо:

– Сетих се откъде се знаем! Ти може и да не си същият, но няма значение! Аз да ти кажа каква беше работата тогава!

Локомотивът притихнал заслуша.

– Него ден още от сутринта ми трепереше едното око. Не беше за хубаво! Нарамихме косите с Вичо – малкото ми братче и тръгнахме за долната ливада до линията. – Бате! – вика ми братлето – нека да взема гайдата! Като почиваме, да си свирия!

– Не става! – ежа се аз – На работа сме тръгнали, а не на седянка! До довечера не можем я сколаса, пък ти ще ми свириш!

– Моля ти се, бате! – вика той, но аз не давам. Насълзиха му се очите на братлето, но повече нищо не каза. Тръгнахме мълчешком към ливадата. Тогава Вичо беше на дванадесет години, един добър такъв, все усмихнат и много ме слушаше. Аз му бях и за баща, и за майка заедно. Тате, Бог да го прости, го убиха в Междусъюзническата война, а майка ни умря малко след него. Болнава беше завалията и все кашляше. Изгасна си, ей тъй, без да усетим един ден! Останахме сами с баба Тодора и с мъката си! Най-хубавото нещо тогава беше гайдата на Вичо. Подарък я имаше от селския пъдар, че все при него стоеше като малък. Там и се научи да свири толкова добре. Вечер се събирахме при чешмата на мегдана и Вичо като засвирише да видиш! Каква игра, какъв смях, каква веселба беше! И как миришеше на бъз и на млади моми!

Влакът остро изпука, но старецът не го чу. Споменът бе овлажнил избелелите му сини очи, а болката го караше да разказва без да спира:

– Слязохме при ливадата и я подкарахме. Здравно косихме с братлето и до обяд прехвърлихме половината. Седнахме малко да починем и да хапнем хляб и аз го накарах да донесе бъкела с водата. Слагахме го на сянка под един голям камък в края на ливадата. Отиде Вичо и след малко го чух да вика:

– Бате! Бате! Ела бе, батко! – гласът му един пречупен такъв, да ти настръхне косата! Скочих веднага и се втурнах натам, а като стигнахме гледам, как една пепелянка се вие и бяга настрана! Братчето ми се държи за ръката, а там, малко над китката, синейт две дупчици от ухапаното и тънка струйка кръв се процежда от раната. Чувал бях, че ако се изсмуче отровата веднага, може да оцелее човекът и опитах. Смуках и плюх, смуках и плюх, но файда нямаше. Отпусна се Вичо и само

продума:

– Бате, гайдата! Пази я, батко!

Взех го на ръце и хукнах към селото. Като минавах покрай железопътната линия, жегата трепереше също като сега и зад гърба си чух влака да пуфти. Оставих Вичо на земята и застанах на средата на линията. Размахах ръце да го спра, без да ми мине и през ум, че може да ме прегази. Щом наближи, локомотивът засвири тревожно и като видя, че не се махам, удари спирачка и спря. Ей на толкоз разстояние колкото сме сега, спря от мене! Пък може да си бил и ти, а? – погледна въпросително той, но машината само го гледаше с изпочупените си фенери и мълчеше. Старецът наведе глава и продължи без желание:

– Качихме братлето и го закарахме до гарата, но то по пътя умря! Отиде си малкият, а аз останах! Да ме питаш за какво, не мога да ти кажа! Остана ми само гайдата от него! Пазя я и до сега! Като не опазих братлето си, разбрах че едно хубаво нещо да имаш на тоя свят, трябва да живееш за него... и да го пазиш!

Ако само бях му дал да я вземе тогава тази пуста гайда, можеше да е още жив! Ех, ако знаех...! – тежко въздъхна старецът и прекара длан през мокрите си очи.

Локомотивът слушаше тъжния разказ и много му се искаше да има поне малко пара, поне колкото за една човешка въздишка!

Вягърът духна и понесе наоколо пухчета от близките тополи. Макове пак се заклатиха, но този път към стареца. Сякаш прекланяха глави пред човешката болка. Откъм близката улица се издигна хвърчило, с рошава пъстроцветна опашка. То се изви нависоко и заклати учудено глава. Долу на глухата линия, седнали един срещу друг, се гледаха един стар локомотив и един стар човек. Толкова отчаяние и самота имаше между двамата, че дори въздухът трептейки, бягаше от тях и издигаше хвърчилото по-нависоко. То се завъртя бавно и поклати игриво опашка, искаше му се да иде още нагоре, за да може да погледне над облаците, над човешката мъка и дори над времето. Знаеше, че това ще стане, защото го държат детски ръце!

КРАЙ

© 1997 Красимир Бачков

Източник: Авторът

Разказът е публикуван първоначално в сборника „Синият кон“, издаден през 1997 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3087>]